C/2025/4210

20.8.2025

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse

Mod et afbalanceret europæisk energisystem

(initiativudtalelse)

(C/2025/4210)

Ordfører: **Zsolt KÜKEDI**

Medordfører: **Philippe CHARRY**

Rådgivere	László SZABÓ (for ordføreren) Veronique CHAPPELART (for medordføreren)
Plenarforsamlingens beslutning	23.1.2025
Retsgrundlag	Forretningsordenens artikel 52, stk. 2
Kompetence	Sektionen for Transport, Energi, Infrastruktur og Informationssamfundet
Vedtaget i sektionen	27.5.2025
Vedtaget på plenarforsamlingen	19.6.2025
Plenarforsamling nr.	597
Resultat af afstemningen (for/imod/hverken for eller imod)	140/3/1

1. Konklusioner og anbefalinger

EØSU:

1.1. bifalder Kommissionens indsats for at skabe en stabil, økonomisk overkommelig og bæredygtig energiforsyningsramme for virksomheder og forbrugere;

1.2. mener, at de vigtigste mål, når det gælder om at sikre et afbalanceret energisystem, er overkommelige energipriser, kulstofneutralitet og energisikkerhed;

1.3. tilskynder til, at man fortsætter tilpasningen af EU's energimarked med henblik på at opfylde det primære mål om at opnå klimaneutralitet senest i 2050. Samtidig understreger udvalget, at reguleringen af det indre energimarked bør udformes, så man minimerer virkningen af spekulativ handelspraksis og kortsigtet prisvolatilitet og sikrer forsyningssikkerhed, stabile og forudsigelige priser og fordelingsmæssige virkninger. Alle bør sikres adgang til energi til overkommelige priser;

1.4. bemærker, at man i Europa betaler betydeligt mere for energi end mange andre steder, især i Asien og USA, hvilket skader konkurrenceevnen. Derudover har de høje energipriser tvunget virksomheder, navnlig inden for fremstillingsvirksomhed, til at flytte eller lukke ned for deres aktiviteter. Disse udfordringer skal tackles hurtigst muligt, så man ikke risikerer at miste endnu flere arbejdspladser;

1.5. påpeger, at flere medlemsstater ikke har overholdt fristerne for at indføre reformer af elmarkedet, hvilket betyder, at det endnu ikke har været muligt at høste fordelene ved forudsigelige priser og dynamiske takster;

1.6. understreger, at det er nødvendigt at sikre mere fleksibilitet ved hjælp af prismæssigt overkommelige lagringsløsninger, innovative teknologier, nye markedsdeltagere og incitamenter. For at skabe balance mellem udbud og efterspørgsel er det helt afgørende at fastholde en grundlastproduktion (kernekraft og/eller gas) og et alsidigt og rent energimiks. Den nylige strømafbrydelse i Spanien og Portugal er en påmindelse til Europa om, at der er presserende behov for investeringer i et moderne, velsammenkoblet energinet, der sikrer solid backup-produktion, omfatter et avanceret advarselssystem i realtid med henblik på at mindske energiforbruget og garanterer cybersikkerhed for nettet;

1.7. understreger, at der skal fokuseres mere på fleksibilitet og effektivitet, prisfølsomt forbrug, intelligent forbrug og decentraliseret produktion af vedvarende energi. EØSU efterlyser oplysningskampagner, effektivitetsfremmende løsninger og forretningsmodeller, der støtter sammenlægningen af henholdsvis mindre forbrugere og producenter;

1.8. går ind for hurtigere grænseoverskridende sammenkoblinger og modernisering af infrastrukturen for at fuldføre energiunionen og styrke de interne energistrømme;

1.9. støtter Kommissionens anbefaling til medlemsstaterne om midlertidigt at sætte skatter og afgifter ned for at begrænse de høje omkostninger, som nævnt i handlingsplanen for energi til overkommelige priser. EØSU understreger, at de europæiske energipriser overordnet set bør fastholdes på et konkurrencedygtigt niveau, samtidig med at den europæiske økonomis internationale konkurrenceevne også bevares;

1.10. opfordrer til, at det undersøges, hvordan man kan gøre bedre brug af underudnyttede kilder (f.eks. geotermisk energi til elektricitet, biogas til lokal produktion) og fremskynde innovation (effektivitet, digitalisering, netfleksibilitet, sektorintegration) ved hjælp af målrettede investeringer og risikobegrænsende instrumenter;

1.11. foreslår en fleksibel, men dog målrettet køreplan for de medlemsstater, der er afhængige af fossile brændstoffer, med samarbejde på EU-plan og nationalt plan. EØSU bifalder de energitiltag, der gør det muligt at inddrage borgerne, planlægge i fællesskab, skabe social accept og en ramme for en retfærdig omstilling;

1.12. anbefaler at gøre decentral produktion af vedvarende energi (egenforbrugere og energifællesskaber) mere tilgængelig ved at fjerne huller i lovgivningen og håndtere interessekonflikter;

1.13. anbefaler, at unge inddrages på en struktureret og meningsfuld måde i alle faser af beslutningsprocessen på energiområdet gennem mekanismer som ungdomsråd, rådgivende grupper og en EU-ungdomstest som led i større lovgivningsmæssige konsekvensanalyser på energiområdet;

1.14. foreslår, at der udarbejdes en handlingsplan for transient stabilitet, som omfatter konsekvensanalyser af overgangstilstande, obligatoriske standarder for dynamisk frekvensrespons (syntetisk inerti), test af transientkarakteristik for nye aktiver (hurtig lagring), en protokol for frekvensbaseret belastningsreduktion og årlig rapportering om systeminerti i hele EU;

1.15. bifalder Kommissionens udmelding om, at den endelig vil tage mere konkret fat på den borgerindflydelse, der følger med en retfærdig energiomstilling, og den bebudede energipakke for borgerne. EØSU er glad for at kunne være med til at udforme denne proces.

2. **Generelle bemærkninger**

2.1. I et afbalanceret europæisk energisystem spiller vedvarende, fossile og nukleare energikilder sammen på den korte bane for at sikre en stabil, økonomisk overkommelig og bæredygtig energiforsyning, mens det langsigtede mål handler om gradvist at skifte til rene energikilder. Det kræver, at man skaber en balance mellem fluktuerende og konstant produktion, kontrollerbare og ikkekontrollerbare kilder og regionale energiforskelle.

2.2. Det europæiske energimarked skal tilpasses, så det opfylder målet om klimaneutralitet senest i 2050 og målene om forsyningssikkerhed, stabile og overkommelige priser og sikret adgang til energi.

2.3. EØSU har udpeget tre centrale mål for et afbalanceret europæisk energisystem, nemlig energi til en overkommelig pris, CO_2-neutralitet og energisikkerhed. De vigtigste skridt mod at nå disse mål omfatter omstillingen til ren energi, elektrificering, bedre netforbindelser, diversificerede kilder, forbedret lagring og styring, fremme af en cirkulær økonomi og effektivitet, øget opmærksomhed på tilstrækkelighed, tilpasning af politiske tiltag på tværs af forskellige politiske områder og investering i forskning og innovation til fordel for energisikkerhed og -retfærdighed.

2.4. EU har styrket lovgivningen for at fremskynde brugen af vedvarende energi og forbedre energieffektiviteten og driften af emissionshandelssystemet (ETS). Energiunionen har til formål at standardisere markederne og samtidig sikre bæredygtighed. Den grønne pagt sigter mod at reducere udledningen med 55 % inden 2030, 90 % inden 2040 og opnå klimaneutralitet inden 2050, hvilket kræver store ændringer i energiproduktionen og -distributionen.

2.5. Det er en udfordring at skabe balance mellem de forskellige energikilder. Brugen af vedvarende energi mindsker afhængigheden af fossile brændstoffer, men det er en ustabil kilde, og de mere fleksible kilder såsom vandkraft og gas er ujævnt fordelt. Begrænset lagringsplads og ustabile markeder bidrager til problemet. EU håndterer dette ved at opgradere nettene og udarbejde lagringsløsninger og kapacitetsmekanismer.

2.6. I konkurrenceevnekompasset, der blev offentliggjort i 2025, satte Kommissionen sig som mål at skabe balance mellem dekarbonisering på den ene side og økonomisk innovation og industriel modernisering på den anden. Med aftalen om ren industri indarbejdes klima- og konkurrencemål i en strategi for vækst og velstand. Dette understøttes af handlingsplanen for energi til overkommelige priser, hvori det foreslås at nedbringe energiregningerne på kort sigt. Dog er bestemmelserne i stabilitetspagten i modstrid med planen, fordi den ikke giver medlemsstaterne råderum til at fremskynde omkostningsbesparende strukturreformer og ruste vores energisystemer mod fremtidige prischok. I planen tages der imidlertid ikke højde for de vigtigste årsager til de høje energipriser – høje importpriser på naturgas, høje priser på emissionskvoter under EU's ETS I og mangel på energikilder, der kan imødekomme den stigende efterspørgsel efter elektrificering.

2.7. EØSU støtter Kommissionens plan om at gennemføre de nyligt bebudede strategier og handlingsplaner og fremsætter i denne udtalelse yderligere forslag til et økonomisk overkommeligt og klimaneutralt europæisk energisystem, der tager højde for tidligere uudnyttet kapacitet (f.eks. geotermisk energi og bioenergi), særlige nationale og regionale territoriale forhold, konkurrenceevne, sikkerhed, dekarbonisering og en retfærdig omstilling inden for rammerne af en ægte og selvstændig energiunion.

3. **Særlige bemærkninger**

3.1. Vedvarende energi har nedbragt omkostningerne og udledningerne, og sol- og vindenergi er blevet konkurrencedygtigt, men afhængigheden af vejret skaber udsving i udbudsmængde og pris. Begrænset lagerplads og forældede net fører til overbelastning og ubalancer. Innovation er nøglen til omstilling: Intelligente net, sektorintegration, kunstig intelligens og digital teknologi forbedrer effektiviteten, pålideligheden og fleksibiliteten, samtidig med at det fremmer beskæftigelse og industri.

3.2. Allerede i midten af 2024 ([1]) trådte en række foranstaltninger i kraft med det formål at integrere flere vedvarende energikilder i det europæiske energisystem og forbedre strukturen på EU's elmarked, men ikke alle medlemsstater har været i stand til at gennemføre dem i deres nationale lovgivning inden fristen den 17. januar 2025, og det hæmmer udviklingen af et fleksibelt og økonomisk overkommeligt elmarked.

3.3. Teknologineutralitet inden for de nævnte rammer er afgørende for at kunne skabe et afbalanceret EU-energisystem, da det sikrer energisikkerhed, omkostningseffektivitet og innovation uden at favorisere specifikke kilder. Et varieret energimiks gør os mindre afhængige af en enkelt kilde, mens konkurrence medfører fremskridt inden for effektivitet og bæredygtighed. Det giver også medlemsstaterne fleksibilitet til at vælge løsninger, der passer til deres ressourcer og behov, samtidig med at de tilpasser sig nye teknologier som brint og moderne lagringsmetoder. Ved at fastholde en teknologineutral tilgang kan EU opbygge et modstandsdygtigt, omkostningseffektivt og fremtidssikret energisystem.

([1]) Se Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2024/1747 af 13. juni 2024 om ændring af forordning (EU) 2019/942 og (EU) 2019/943 for så vidt angår forbedring af udformningen af Unionens elektricitetsmarked (EUT L, 2024/1747, 26.6.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1747/oj) og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2024/1711 af 13. juni 2024 om ændring af direktiv (EU) 2018/2001 og (EU) 2019/944 for så vidt angår forbedring af udformningen af Unionens elektricitetsmarked (EUT L, 2024/1711, 26.6.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1711/oj).

3.4. Energifællesskaber og forbruger- (eller egenforbruger-)deltagelse er ved at ændre EU's energisystem. Det er vigtigt at bemærke, at energifællesskaber er med til at afbalancere udbud og efterspørgsel, og de bør derfor spille en større rolle i et afbalanceret energisystem. EØSU har tidligere understreget, at en delvis selvforsynende og delvis netunderstøttet prosumentmodel med individuelt eller kollektivt selvforbrug kan bidrage til energiomstillingen ([2]) ved at mindske afhængigheden af nettet og tilskynde til et mere bevidst energiforbrug. Lokal fællesskabsejet produktion af vedvarende energi øger sikkerheden og burde sænke omkostningerne og aflaste elnettet ved at dække den lokale efterspørgsel, samtidig med at de lokale myndigheder og unge iværksættere inddrages i driften af decentraliserede, fleksible og modstandsdygtige energisystemer. Dette kræver et tæt samarbejde mellem operatørerne af distributionssystemerne og energifællesskaberne for at støtte investeringer i nye energifællesskaber og opbygning af lokal lagerkapacitet. Da operatører af distributionssystemerne ofte har forskellige interesser og incitamenter i økosystemet, skal de opildnes til at oprette sådanne fælles produktionssystemer. Derudover synes medlemsstaterne tilbageholdende, hvilket også gør det svært at oprette energifællesskaber. Energifattigdom og offentlighedens accept er stadig en udfordring.

3.5. Europas energisystem er ved at ændre sig i retning af mere vedvarende energi, hvilket kræver en bedre prissætning og mere stabilitet. Andelen af sol- og vindenergi øges, men der er stadig brug for stabile kilder som geotermisk energi, vandkraft og kerneenergi, der fortsat spiller en rolle i forhold til at levere grundbelastningsenergi i visse medlemsstater. De billigste kilder (som vind- og solenergi, der næsten ikke har nogen marginalomkostninger) er de første, der bruges i leveringen, men spidsbelastningen kræver fleksibel og – så vidt muligt – kulstofneutral reservekapacitet (som (bio)gas og brint), der hurtigt kan sættes i drift, samtidig med at man anerkender, at øget dækning med sådanne balanceringsressourcer er med til at hæve systemomkostningerne.

3.6. Fremgangen inden for vedvarende energi er med til at omforme markedet og mindske den rolle, som energiproduktion/-ressourcer baseret på fossil energi spiller. I Europa er efterspørgslen efter elektricitet stagneret i løbet af det seneste årti, mens konventionelle anlæg har et lavere antal driftstimer og står over for stigende omkostninger, hvilket gør mange af dem forældede. Kapacitetsmekanismer bruges til at holde nogle af dem på standby af hensyn til netstabiliteten. Elektrificering og digitalisering kommer imidlertid snart til at øge efterspørgslen efter elektricitet.

3.7. Nye løsninger som energilagring, efterspørgselsfleksibilitet, sektorintegration og integration af vedvarende energi i balancemarkeder er afgørende for at sikre systemstabilitet.

3.8. Høje energipriser er et tegn på, at der bør investeres i at stabilisere systemerne. Hvis priserne stiger hurtigt på grund af lav tilgængelighed af vedvarende energi og en høj efterspørgsel, indikerer det, at der er behov for større fleksibilitet.

Efter EØSU's mening bør der investeres i følgende nøgleområder:

— Energilagring: Batterier, pumpelagring og varmelagring (f.eks. sand eller vand) skaber balance mellem udbud og efterspørgsel, men det kræver store investeringer. Overskudsenergi kan også bruges til at producere kulstoffattig og vedvarende brint og dermed lagres.

— Fleksibel produktion: Biogas- og brintkraftværker, der hurtigt kan sættes i drift, hjælper med at afbalancere forsyningen i tilfælde af udsving i energiproduktionen fra vedvarende kilder.

— Decentrale producenter: Mindre producenter af vedvarende energi (f.eks. solcelleparker), hvor produktionen bruges til at dække lokal efterspørgsel og dermed giver systemfleksibilitet.

— Efterspørgselsreaktion: Intelligent teknologi gør det muligt for virksomheder og husholdninger at flytte deres energiforbrug til billigere tidspunkter uden for spidsbelastningsperioderne.

— Sammenkobling: I en integreret energiunion er medlemsstaterne også afhængige af hinanden for at kunne dække deres egne energibehov. Grænseoverskridende handel bør understøttes af samkøringsforbindelser.

— Forsyningssikkerhed: Det kræver et mere fleksibelt energisystem og mere lagringskapacitet at skabe en vedvarende og forudsigelig energiforsyning, som er en grundlæggende forudsætning for økonomisk og social stabilitet.

([2]) Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om individuelt og kollektivt egetforbrug af energi som en faktor i kampen for den grønne omstilling og energiomstillingen og for økonomisk og social balance (initiativudtalelse) (EUT C, C/2024/873, 6.2.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/873/oj).

— Udvikling af kapacitet i og omkring produktionen: Det er vigtigt, at Europa gør sig mindre afhængig af teknologi fra tredjelande, forbedrer forsyningssikkerheden, skaber arbejdspladser og industriel udvikling ved at øge sin egen produktionskapacitet inden for energilagring, varmelagring og vedvarende energiaktiver.

— Diversificering og udforskning af nye energikilder: EU bør aktivt udforske nye energikilder, især på strategiske områder, så energisystemet bliver mere sikkert og mindre afhængigt, samtidig med at det vil give EU en række geopolitiske fordele.

3.9. De seneste forstyrrelser på den Iberiske Halvø fremhæver det europæiske elnets stigende sårbarhed. Sådanne korte, men kritiske ubalancer som følge af pludselige ændringer såsom afbrydelser af store generatorer eller elledninger, kan føre til alvorlige svingninger i frekvens og spænding, som potentielt kan udløse kaskadefejl. I modsætning til tidligere indeholder nutidens energisystemer en større andel af inverterbaserede vedvarende energikilder (sol og vind), som ikke i sig selv giver fysisk inerti. Det øger sandsynligheden for hurtige frekvensafvigelser. Moderne netstabilitet kræver derfor:

— Syntetisk inerti: Al ny inverterbaseret elproduktion skal kunne reagere dynamisk på frekvensændringer.

— Hurtig lagring: EU-krav om reserver for energilagringssystemer, der kan reagere inden for millisekunder i tilfælde af forstyrrelser.

— Forbedrede protokoller for belastningsreduktion: En harmoniseret EU-ramme for automatisk og gradvis afkobling af industrielle belastninger for at beskytte systemernes overordnede integritet.

— Koordinering af vekselstrøm/jævnstrøm: Obligatoriske overgangsprotokoller for koordinering for alle hybride vekselstrøms-/jævnstrømsforbindelser for at undgå destabilisering af feedbackkredsløbene.

— Koordineringsplatforme i realtid: Oprettelse af et EU-observatorium for digitale net for at muliggøre grænseoverskridende overvågning og automatiseret nødberedskab.

4. **Mål**

4.1. Som en del af den grønne pagt ønsker EU at opnå klimaneutralitet inden 2050 og sigter mod at nedbringe emissionerne med 55 % og øge andelen af vedvarende energi til 32 % inden 2030. Med tiltag som emissionshandelssystemet (ETS) bliver industrierne opmuntret til at indføre renere teknologier. Energiunionen koordinerer den nationale indsats for at sikre forsyningen og opfylde klimamålene. Finansieringsprogrammer som Horisont Europe og Fonden for Retfærdig Omstilling støtter de berørte regioner og sektorer.

4.2. EU støtter grænseoverskridende energiforbindelser gennem projekter som TEN-E, der prioriterer vigtig infrastruktur, herunder højspændingsledninger, for at forbedre forbindelserne mellem medlemsstaterne.

4.3. Et afbalanceret energisystem anvender forskellige kilder:

— Fossile brændstoffer som en midlertidig løsning, selv om deres rolle bliver mindre og mindre

— Kerneenergi giver stabil energi med lavt CO_2-aftryk

— Vedvarende og kulstoffattig brint og fossil gas med CO_2-opsamling og -lagring (CCS) anvendes som fleksible energikilder

— Vedvarende energi med lagring og omkostningseffektive teknologier giver pålidelighed.

4.4. Diversificering af vedvarende energikilder er nøglen til EU's sikkerhed og færre emissioner og løsningen på den voksende efterspørgsel. De vigtigste områder omfatter:

— Vindenergi (onshore/offshore), der især udbredes i Nordsøen

— Solenergi, der udbredes hurtigt i Ungarn, Spanien, Italien og Tyskland

— Biomasse og geotermisk energi, som anvendes i bestemte regioner

— Vandkraft, stadig vigtig, men med begrænset vækst.

4.5. De vigtigste investeringsområder omfatter:

— Opgraderet infrastruktur

— Sammenkoblinger

— Udvindingskapacitet

— Alle rene energikilder, herunder vedvarende og kulstoffattig brint til dekarbonisering af industrien og transportområdet og fossil gas (med CCS) i form af kraftværker, der kan sættes i drift på en fleksibel måde

— Elektrificering

— Intelligente net til bedre integration af vind- og solenergi og mere fleksibilitet.

Fossil energi og kerneenergi er fortsat vigtige i mange lande på kort sigt: Gas spiller stadig en vigtig rolle, men EU er ved at gøre sig mindre afhængig af især russiske forsyninger. Kerneenergi er en vigtig ren energikilde for de lande, der vælger at bruge den fremover.

4.6. På trods af disse bestræbelser er der stadig udfordringer, bl.a.:

— Høje omkostninger: Sammenkoblinger og batterilagring kræver store investeringer. Der findes allerede omfattende miljø- og sundhedsbestemmelser med strenge krav i hele verden, som ofte fører til forsinkelser i vigtige infrastrukturprojekter. Kommissionen bør foreslå en mekanisme, der fortager en afvejning mellem offentlighedens interesse og lovgivningen.

— Lovgivning: Det er en kompleks opgave at koordinere grænseoverskridende elektricitetsstrømme, og det skaber lovgivningsmæssige og markedsrelaterede udfordringer.

— Afhængighed: Sol- og batteriudstyr kommer overvejende fra tredjelande, og der er derfor brug for en egentlig europæisk industripolitik for at sikre Europa energisuverænitet.

— Offentlig accept: Vindmøller og nye (højspændings-)ledninger møder lokal modstand af miljømæssige og æstetiske grunde. EØSU foreslår løsninger, der kan øge den lokale opbakning.

4.7. Et afbalanceret energisystem skal tage højde for medlemsstaternes forskellige behov i både industrialiserede regioner og mindre udviklede regioner og sikre en retfærdig omstilling, uden at de sociale uligheder bliver større. I øjeblikket er nogle medlemsstater tvunget til, i langt højere grad end de ønsker, at forlade sig på fossile ressourcer. Flere medlemsstater er på trods af hensigten med REPowerEU stadig stærkt afhængige af fossile brændstoffer, hvor naturgas og kul spiller en vigtig rolle. Stillet over for denne fastlåste situation arbejder Kommissionen sammen med de pågældende lande for at hjælpe dem med at skifte til renere og billigere energi. At reducere energimangel er afgørende for at kunne skabe lighed, bæredygtighed og energiomstilling og løser problemer som ulige adgang, høje omkostninger og regionale forskelle, når det gælder energikilder, især i Øst- og Sydeuropa.

4.8. Tiltag til at mindske ulighederne på energiområdet omfatter:

— Adgang til energi: Opgradering af infrastruktur i fjerntliggende og mindre udviklede områder for at sikre pålidelig energi til en overkommelig pris

— Bekæmpelse af energifattigdom: Tilskud og hjælp til energiudgifterne i lavindkomsthusholdninger

— Energirenovering: Forbedring af bygningers energieffektivitet for at sænke de langsigtede udgifter.

4.9. Omstillingen til vedvarende energi kan forværre ulighederne, hvis der ikke er lige adgang til de nye teknologier. EU sikrer en retfærdig omstilling ved hjælp af:

— Fonden for Retfærdig Omstilling og Moderniseringsfonden: Disse to fonde støtter regioner, der er afhængige af fossile brændstoffer, ved at finansiere omstilling af industrien og uddannelse af arbejdstagerne

— Energifællesskabsprojekter: Tilskynder til lokale initiativer om vedvarende energi for at mindske afhængigheden af store energiselskaber

— Energieffektivitet: Investeringer i effektive bygninger, transport og industri sænker energiforbruget og forbedrer levevilkårene

— Politisk sammenhæng: Tilpasning af energipolitikker i hele EU sikrer rimelige priser, lige adgang og teknologineutralitet

— Uddannelse og bevidstgørelse: Energibesparende vaner fremmes gennem EU-støttede kampagner.

4.10. EØSU understreger, at det kræver investeringer i infrastruktur, social støtte, understøttende beskatning, en retfærdig omstilling og koordinerede politikker at mindske ulighederne på energiområdet i EU. Omstillingen skal tage hensyn til sårbare befolkningsgrupper og ugunstigt stillede regioner.

4.11. EØSU understreger, at der er brug for kvalificeret arbejdskraft i energisektoren som en del af EU's omstilling til bæredygtighed. De vigtigste ekspertiseområder omfatter kerneenergi og vedvarende energi (vind- og solenergi, hydroelektricitet og geotermisk energi) og styring af intelligente net. Udvalget understreger betydningen af attraktive arbejdspladser med konkurrencedygtige lønninger, karrieremuligheder og arbejdsvilkår for at afhjælpe manglen på kvalificeret arbejdskraft og støtte en modstandsdygtig arbejdsstyrke i energisektoren. EØSU opfordrer indtrængende medlemsstaterne til at investere i uddannelse, opkvalificering og mobilitet, integrering af vedvarende energi, klima og bæredygtighed i læseplanerne og støtte til unge iværksættere og nystartede virksomheder i sektoren for ren energi.

4.12. EØSU anerkender, at selv om energiomstillingen skaber nye arbejdspladser, er der stadig problemer med uddannelseskløfter og arbejdskraftens mobilitet. Medlemsstaterne er nødt til at investere i uddannelse og opkvalificering for at understøtte et bæredygtigt energisystem.

4.13. EØSU støtter, ud over målrettede subsidier og opgraderinger af infrastrukturen, en opskalering af energikooperativer i lokalsamfund, der sikrer, at borgerne – især unge og sårbare grupper – har ejerskab og kontrol over den lokale produktion af vedvarende energi.

5. **Vi har brug for yderligere tiltag**

5.1. EØSU anerkender, at det i overgangsfasen kan være nødvendigt at foretage en midlertidig afbalancering ved hjælp af naturgas, indtil energilagring og efterspørgselsdrevne systemer fungerer bedre. Selv om fossile brændstoffer ikke er en langsigtet løsning, bidrager de på kort sigt til at stabilisere systemerne i gasafhængige lande. Sideløbende er man dog nødt til at udvikle renere teknologier for at sikre, at gas kun er en midlertidig løsning. Nye gasanlæg bør være CCS-kompatible eller kunne tilpasses til brintproduktion efter 2030.

5.2. Geotermisk energi har et betydeligt potentiale ud over varmeforsyning. EØSU har i sin udtalelse TEN/843 »Geotermisk energis potentiale i den grønne omstilling« ([3]) fremhævet, hvor vigtig denne energiform er, og det ungarske EU-formandskab har bidraget til at udarbejde en fælles erklæring for at fremskynde udbredelsen af geotermisk energi. Geotermisk energi spiller en vigtig rolle, når det gælder om at omstille Europa til et lokalt, bæredygtigt og omkostningseffektivt system. Som en del af forsyningssikkerhedspakken for bæredygtig energi (2016) anerkendte EU geotermisk energi som en stabil grundbelastningskilde, der kan afbalancere fluktuerende vedvarende energikilder som vind- og solenergi. EØSU opfordrer Kommissionen til at udarbejde en samlet geotermisk strategi for både varme og el, som kan bidrage til at diversificere energimikset, reducere importen og styrke de lokale energisystemer.

5.3. Biogas kan spille en vigtig rolle i dekarboniseringen, bioøkonomien og energiomstillingen i Europa. Medlemsstaterne forventes at kunne producere op til 40 mia. kubikmeter biomethan i 2030; 101 mia. kubikmeter i 2040 og 150 mia. kubikmeter i 2050 ([4]). EØSU opfordrer Kommissionen til at øge støtten til produktion af biogas og biomethan.

5.4. Det er afgørende at modernisere nettet for at sikre et fleksibelt og pålideligt energisystem. EØSU efterlyste i sin udtalelse TEN/771 »Offentlige investeringer i energiinfrastruktur som en del af løsningen på klimaproblematikken« ([5]) offentlige investeringer i netinfrastruktur og anerkendte offentlighedens interesse i at støtte vedvarende energi. Dette bør ikke kun omfatte opgraderinger, men skal også integrere løsninger som prisfølsomt forbrug for at mindske efterspørgslen i spidsbelastningsperioder og sænke omkostningerne.

([3]) Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse — Geotermisk energis potentiale i den grønne omstilling (initiativudtalelse) (EUT C, C/2025/111, 10.1.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/111/oj).

([4]) Decoding Biogases 2025.

([5]) Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om offentlige investeringer i energiinfrastruktur som en del af løsningen på klimaproblemerne (initiativudtalelse) (EUT C 486 af 21.12.2022, s. 67).

5.5. EØSU foreslår i sin udtalelse TEN/837 »Fremtiden når det gælder udbud af og priser på elektricitet i EU« ([6]), at medlemsstaterne får adgang til en e-facilitet i form af en statslig prisstiller, der skal bidrage til at stabilisere elpriserne, sikre klimaneutralitet, forsyningssikkerhed og økonomisk overkommelig energi.

5.6. Derudover bør alle nye projekter vedrørende netinfrastruktur eller sammenkoblinger under TEN-E-rammen evalueres ikke blot med hensyn den økonomiske effektivitet, men også med hensyn til overgangsstabilitet og enertibidrag. Ligeledes bør direktivet om vedvarende energi kræve dynamisk frekvensrespons i alle inverterbaserede enheder for at understøtte systemernes stabilitet under pres.

5.7. På baggrund af de seneste forstyrrelser på Den Iberiske Halvø anbefaler EØSU, at Kommissionen overvejer følgende lovgivningsforslag på EU-niveau:

— En ajourføring af TEN-E-forordningen for at indføre krav om overgangsrelaterede konsekvensanalyser for alle nye sammenkoblings- og netprojekter

— En ændring af direktivet om vedvarende energi for at indføre krav om dynamisk frekvensrespons i al inverterbaseret elproduktion

— Krav om integrering af hurtig lagring i netbalanceringsstrategier og en hurtigere gennemførelse af disse

— Udarbejdelse af en harmoniseret EU-protokol for frekvensbaseret belastningsreduktion med forpligtelser om industriel kapacitet på efterspørgselssiden

— Undersøgelse af muligheden for at omsætte ovennævnte ændringer til en europæisk handlingsplan for transient-stabilitet, herunder obligatoriske standarder for syntetisk inerti, test af transient reaktion for nye aktiver og årlig rapportering om systeminerti i hele EU.

5.8. Energimarkedet er nødt til at tilpasse sig et stigende antal vedvarende energikilder. Høj prisvolatilitet kan i det lange løb føre til dårlige investeringsbeslutninger. I aftalen om ren industri opfordres der indtrængende til at indgå langsigtede kontrakter, navnlig elkøbsaftaler, for at stabilisere priserne og sikre en teknologineutral tilgang. Betaling af kapacitets-godtgørelse og tovejsdifferencekontrakter (se TEN/837) kan støtte udbydere af fleksible løsninger, men der er brug for reformer for at undgå ineffektivitet. Det er afgørende at ensrette støtteordninger og prisfastsættelsesmekanismen.

Bruxelles, den 19. juni 2025.

Oliver RÖPKE
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

([6]) Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse — Fremtiden når det gælder udbud af og priser på elektricitet i EU (initiativudtalelse) (EUT C, C/2025/1187, 21.3.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/1187/oj).